

6045 :1-14.

ACC. N:R. _____

Landskap: *Holland* Upptecknat av: *Prior Jansson*
 Härad: *Häle* Adress: *Skaffop*
 Socken: *Ränneslöve* Berättat av: *Emma Jansson*
 Uppteckningsår: *1939* Född år *1890* i *Ränneslöve*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör:
Linberedning från Ränneslöve sid 1.

Skriv endast på denna sida!

(3 foton.)
14 sid.

6045

ACC. N:R.

Landskap: Halland Upptecknat av: Proor Jansson
Härad: Stök Adress: Skattorp
Socken: Rännestöv Berättat av: Emma Jansson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1890 i Rännestöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Linberedning från Rännestöv.

För en 25-30 år sedan upphörde man med linodling och linberedning i södra Halland. Varje bonde hade själv så pass lin, som han behövde till kläder. Linet bereddades under vintern, och då vävdes ^{garnet till} även kläder. Linodlingen upphörde inte på en gång, utan på senare tid sände man det till fabriker. Man sände iväg det, precis som det skördats från åkern, och kunde få garn eller vävnader tillbaka som betalning fick fabriken en del av linet.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

6045

Landskap: Halland Upptecknat av: Bror Jansson
Härad: Nåle Adress: Skottorp
Socken: Rännestöv Berättat av: Emma Johansson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1890 i Rännestöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

2 ARKIV

I Skottorp i Rännestövs socken odlade nästan alla bönderna lin. Linet såddes en gång i maj månad, och när det växt upp, så fick man tuka linäkern ett par gånger. När linfiöt var moget, skördade man linet. Det gick till på så sätt, att man ryskade upp stånden med händerna. Linruskerna sattes i en ring med topparna ihop, så att det blev en öppning inuti. Så fick linet stå, tills det var torrt, och då kördes det hem och lades in på lojen. Där fick det ligga, tills man hade tid

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **6045**

Landskap: Hälsänd Upptecknat av: Bro Jansson
Härad: Häle Adress: Skuttop
Socken: Rännestöv Berättat av: Emma Jansson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1896 i Rännestöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

är förska det.

Tröskningen. Linet förskades med "pjärlar" (slagor) på lagen och gick till på ungefär samma sätt som annan tröskning med "pjärlar". Efter förskingen band man linet i buntar, som lades undan tills det var tid, att det skulle rötas. Linfröet koktes och användes till kreatursfoder. Kokt linfrö hällde man på hästarnas hackelse och var mycket bra för kor, om de vore sjuka, och det var även bra till svin. Dock tog man undan så mycket, att det räckte till sädden nästa år.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6045

Landskap: Halland Upptecknat av: Per Jansson
Härad: Häls Adress: Skalltorp
Socken: Rännestöv Berättat av: Emma Jansson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1890 i Rännestöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
4 ARKIV

Rötningen. 4 oktober minad
skulle linet läggas ut i en rötning. Det
breddas då ut på gräsåker (svär) och
fick ligga så i fyra veckor. När
linet skulle samlas ihop, skulle det vara
torrt. Man band ihop linet i bunfar,
och så var det färdigt till att brytas.

Brydningen. Hören, så brukade
folk i allmänhet kalla linet, breddas ut
på stänger i den inre delen av "basta"
(bastugan). Ett par byar plögade ha
en basta tillsammans och hade även
gemensamma redskap. Innerst i "basta"
eldades i en murad ugn. Man lade

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **6045**

Landskap: Halland Upptecknat av: Pior Jansson
Härad: Häle Adress: Skattorp
Socken: Rännestöv Berättat av: Emma Jansson
Uppteckningsår: 1839 Född år 1896 i Rännestöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

in hören på stängerna kvällen in-
nan, det skulle "bydas", och då började
man även att elda i ugnen. Eldning-
en sköttes gärna ^{av} samma kvinna varje
gång, och hon hade erfarenhet i hur
pass het, det borde vara, för att linet sedan
skulle krossas lätt. Denna kvinna kal-
lades för "bestufven."

På eftermiddagen stral för
kvällen kom bydefolket. De voro i
regel 8 - 10 par, och varje sökte upp
sin plats och sin make. Ett par
make var i regel en karl och ett
frunfimmer. Karlen gjorde det griv-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6045

Landskap: Holland Upptecknat av: Pior Jansson
 Härad: Häk Adress: Skottorp
 Socken: Rännestöv Berättat av: Emma Jansson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1890 i Rännestöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

sta arbetet, som benämnes "krasning-
 en." Både koken och funtfimret hade
 var sin "bröda", men kokens "bröda"
 var större och grövre än funtfim-
 rets. Respektives bröder kallades "kra-
 sebröda" och "skavbröda." Funtfimret
 satt bakom sin "krasare", och när han
 krassat hören väl, räckte han det
 till henne. Hon i sin tur gjorde
 efterbratningen, som kallades "skav-
 ningen." Denna gick till på som-
 ma sätt som krasningen men ar-
 betet var inte så strängt och var
 därför ett kvinnöia. Rastuepuen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **6045**

Landskap: *Halland* Upptecknat av: *Pior Jansson*
Härad: *Häk* Adress: *Skallarp*
Socken: *Rännestöv* Berättat av: *Emma Jansson*
Uppteckningsår: *1939* Född år *1890* i *Rännestöv*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

var bort hören från forkostäng-
erna över ugnen och gjorde små
knippen av hören (en handfull). Des-
sa knippen kallades "hörahänn". Y
regel fanns det två barn i skol-
åldern, som räckte "hörehännen"
till den krasare, som hade sin ar-
bete med förtvarande hännen fä-
rdig. Dessa hör-langare kallades
"sahöff". När arbetet pågått till
klockan 10 eller 11 på kvällen, bruk-
ade all hören vara "bräden" och
färdig till skäktning. Efter ar-
bet hjälptes alla åt att göra rent

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6045

Landskap: Halland Upptecknat av: Pior Jansson
 Härad: Höle Adress: Skultorp
 Socken: Rännedö Berättat av: Emma Jansson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1890 i Rännedö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i bostaden, och alla fruntimmer-
 na började äm räkna sine knip-
 pen för äm se, vem som hade mest.
 Då lades två och två "hörakänna"
 tillhopa för nu var hörbuntens in-
 te mer än hälften så stor som
 innan brytningen. Man räkna-
 de upp 20 "hörakänna" och om-
 kring dessa bands en "hörakänna".
 Varje sådan bunt kallades för en
 "tyv" (tyv). Det paret, som hade
 flest "tyv", ansågs vara det duk-
 tigaste. Hela kvällen arbetades i
 kapp, för det ansågs som en heder

Skriv endast på denna sida!

6045

ACC. N:R. _____

Landskap: Halland Upptecknat av: Bro Jansson
 Härad: Höle Adress: Skattorp
 Socken: Pännestöv Berättat av: Emma Jansson 9
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1890 i Pännestöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att ha mest "fyv" Efter rengö-
 ringen bars alla hörknipparna in
 i det "ingra hålet" (innersta av-
 delningen i bestuan, där ugnen
 var belägen) Här var mycket
 varmt och hören fick ligga till
 dagen efter för att ytterligare
 torka. Innan hören bars in, ma-
 de varje fruntimmer (skovesa) så
 särskilt kännemärke på sina hör-
 knippen för att få dem dagen efter.
 Detta gjordes därför, att ibland fanns
 det nybörjare, som inte gjorde bryd-
 ningen så bra, och deras knip-

Skriv endast på denna sida!

6045

ACC. N:R.

Landskap: *Halland* Upptecknat av: *Bror Jansson*
 Härad: *Häk* Adress: *Skattorp*
 Socken: *Rännestön* Berättat av: *Emma Jansson*
 Uppteckningsår: *1939* Född år *1870* i *Rännestön*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

pen velle inga andra ha. Efter
 att dagens arbete var slut, följdes al-
 la åt hem till bonden, som ägde
 köret. I hans stuga stod maten
 på bordet, och alla satte sig fram,
 men först fingo de tvätta sig, för
 de voro alldeles nedskrämda och sågo
 ut som negrer. Maten, som bjöds
 på, var riktig "gillesmad". De
 funfimm, som hade lång väg hem
 bråkade stanna på stället över mat-
 ten. Dagen efter skulle alla fun-
 fimmerna (endast funfimm) till
 bastuan och skäcka linet.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6045

Landskap: Halland Upptecknat av: Bror Jansson
 Härad: Häk Adress: Skottorp
 Socken: Rännestöv Berättat av: Emma Jansson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1890 i Rännestöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hören skulle rengöras ännu en gång, och denna behandling av hören kallades "skäppningen". Nu voro alla fruntimmerne ensamman, och det första de gjorde, var att söka reda på sin hörenippa. Var och en ställde upp en bröda på ända, som de hade till stöd för handen, som höll "hörahännen". I den andra handen (den högra) var skettelen, som liknade en stor kniv och som var gjord av bokträd, och med denna särdeffogs belades hören, tills den blev fri från skäv. Vid tre eller fyra tider på

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 6045

Landskap: Skåneland Upptecknat av: Bror Jansson
Härad: Håle Adress: Skallarp
Socken: Rännestöv Berättat av: Emma Jansson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1890 i Rännestöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

eftermiddagen var skattearbetet slut,
och då kom en annan bonde med
ett lass hör, som skulle torkas för
att dagen efter "brydes" och dagen där-
på skäffas. Det tog alltså två dagar
för var och en bonde med ett lass
hör med skuhörbrytningen. I de flesta
fall då "skatteserna" kommo hem till
gårderna efter fullgjort arbete, voro deras
krasare från kvällen innan också bjud-
na dit på kvällsmat. Då blev lådan
i lojen efteråt till långt fram på smö-
fimmarna. Brydesåsen började först i novem-
ber och slutade många gånger införan vid julatid.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: *Halland* Upptecknat av: *Bror Jansson*
 Härad: *Nöbe* Adress: *Skultorp*
 Socken: *Rännestöv* Berättat av: *Emma Jansson*
 Uppteckningsår: *1939* Född år *1890* i *Rännestöv*

13

I: 8: 52

I: 8: 53

Skultorps bastuga (i Rännestövs socken) ser nu sådan ut. Den har inte varit i bruk i många år och har därför förfallit.

ACC. N.R. 6045

Landskap: *Halland* Upptecknat av: *Bror Jansson*
Härad: *Stäk* Adress: *Skattorp*
Socken: *Rännestöv* Berättat av: *Emma Jansson*
Uppteckningsår: *1939* Född år *1890* i *Rännestöv*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

I: 8:54.

Bastuga i Hjärnered (i Ystby socken). Den ser inte så illa ut, men kommer snart att falla omkull. Taket har redan satts ned